

Митрополит Іларіон: щоб перемогти пандемію, нам потрібна загальна мобілізація

19 червня 2021 року в передачі «Церква і світ», що виходить на каналі «Росія 24» по суботах і неділях, голова Відділу зовнішніх церковних зв'язків Московського Патріархату митрополит Волоколамський Іларіон відповів на запитання ведучої Катерини Грачової.

К. Грачова: Доброго дня! Це час запитань і відповідей програми «Церква і світ», де ми розмовляємо з головою Відділу зовнішніх церковних зв'язків Московського Патріархату митрополитом Волоколамським Іларіоном. Вітаю Вас Владико!

Митрополит Іларіон: Доброго дня, Катерино! Доброго дня, дорогі брати і сестри!

К. Грачова: Без сумніву, головна тема цього тижня - це двосторонній саміт в Женеві Росії і США, який вже багато хто назвав історичною зустріччю. Дійсно, це перша зустріч нового президента США Джо Байдена і Володимира Путіна. Примітно, що в програмі, яку ми записували незадовго до цього саміту, Ви передбачили багато з того, про що на роздільних прес-конференціях говорили Байден і Путін. З чим Ви це пов'язуєте? Звідки така політична проникливість?

Митрополит Іларіон: Напевно, це означає, що я в чомусь розбираюся, оскільки протягом понад дванадцяти років займаюся церковною зовнішньою політикою, яка не може не бути пов'язана зі світською зовнішньою політикою. Є питання, які лежать на поверхні, і не треба бути експертом, щоб припустити, що в тій ситуації, яка склалася зараз, президенти про щось говоритимуть, а про щось,

може, і не будуть.

Дійсно, у взаєминах між США і Росією склалася дуже тривожна ситуація, і те, що два президенти зустрілися, на мій погляд, - це дуже важливий крок, який спрямований на те, щоб розрубати гордіїв вузол і почати вирішувати проблеми, які накопичилися. Цих проблем багато. Президенти говорили про це дуже відкрито. Я повинен сказати, що крім інформації про зустріч, яку я уважно переглянув на російських телеканалах, я також подивився, що говорили на західних телеканалах, зокрема, на телеканалі CNN. Ви знаєте, ті оглядачі, який спеціалізуються на Росії (а саме їх запрошували в якості експертів), звичайно, не змогли приховати свого розчарування підсумками зустрічі. Вони говорили, що це був безсумнівний успіх для президента Путіна, тому що президент Байден за весь час свого європейського турне не приділив стільки часу жодному зі світових лідерів, а тут вони зустрічалися протягом п'яти годин. Це була дуже велика і відверта розмова. І ті оглядачі, які хотіли, щоб ця зустріч завдала шкоди Росії, висловлювали щире розчарування.

К. Грачова: Природно, цитати Байдена і Путіна розлетілися по всіх ЗМІ. Я виділила для себе таку цитату Байдена, мені здалося, вона говорить багато про що у зовнішній політиці США і ставлення до неї Байдена: «Вся зовнішня політика є логічним продовженням особистих відносин». Ви як людина, яка займається зовнішньою політикою Руської Православної Церкви, з цим згодні чи ні?

Митрополит Іларіон: Мені з цим важко погодитися, тому що, наприклад, у мене були прекрасні особисті стосунки з Патріархом Варфоломієм. Я про це розповідав в нашій передачі. На його запрошення їздив до нього на батьківщину на острів Імврос, він мені показував школу, в якій навчався. Ці особисті відносини, на мій погляд, були дуже щирими, людяними і глибокими. Але коли постало питання про захист інтересів Церкви, то я, природно, не міг погодитися з тими діями, які зробив Патріарх Варфоломій на шкоду нашій Церкві. Думаю, що і його відносини з Патріархом Кирилом теж були хорошими. Я згадую перший візит Патріарха Кирила Стамбул після інтронізації і візит у відповідь Патріарха Варфоломія, там було багато цікавих особистих моментів, які свідчили про готовність двох церковних лідерів йти спільним шляхом. Але коли Патріарх Варфоломій під впливом зовнішніх чинників прийняв рішення, які завдали шкоди Руської Церкви і в цілому міжправославним відносинам, то ні про яку дружбу, повагу і хороші відносини стало неможливо говорити.

Тому особисті стосунки важливі, але, як сказав президент Путін, виступаючи після зустрічі з президентом Байденом, перш за все, політичні відносини повинні бути прагматичними. Кожен лідер захищає інтереси своєї країни, при цьому він повинен вміти вибудовувати відносини з сусідами. А якщо мова йде про такі великі ядерні держави, як США і Росія, то від стабільних взаємин між ними залежить і безпека всього світу.

К. Грачова: Владико, не хочеться говорити про пандемію, але ми змушені знову повертатися до цієї теми. Очевидно, ми зараз - свідки третьої хвилі епідемії. Тільки в Москві, де ми проживаємо, середньодобовий приріст понад сім тисяч чоловік. Якщо раніше ми говорили про добровільну вакцинацію, і підкреслювалося і президентом, і мером Москви, що ця процедура буде виключно добровільною, то тепер ми вже говоримо про обов'язкову вакцинацію і про те, що люди можуть втратити роботу, якщо вони не будуть вакциновані. Я говорю про те перелік людей, що працюють в сфері послуг, в освіті, на транспорті і так далі. Як Ви ставитеся до цієї ініціативи, яка розпочалася з Собяніна, про те, щоб 60 відсотків співробітників були обов'язковим чином вакциновані?

Митрополит Іларіон: Я позитивно ставлюся до цієї ініціативи. Я думаю, дуже бажано дотримуватися принципу добровільності щодо щеплень, який з самого початку був заявлений, але є і принцип відповідальності людей за життя інших. Ми неодноразово в нашій передачі говорили про те, що людина, яка не прищеплюється, завдає потенційний збиток не тільки самому собі, а й оточуючим людям. Ми повинні розуміти, що мова йде по суті про війну, тому що проти нас застосовано біологічну зброю. Це війна за виживання людей. Коли була оголошена Велика Вітчизняна війна, там було багато добровольців, але якби тільки одні добровольці йшли на фронт, то ми б цю війну не виграли, а програли. Була оголошена загальна мобілізація. Ось і нам для того, щоб перемогти цей вірус, потрібно оголосити загальну мобілізацію і в якихось сферах, особливо в сфері послуг, де люди мають доступ до широкого кола людей, я думаю, вакцинація для деяких категорій осіб повинна стати обов'язковою.

Якщо порівняти нашу ситуацію з ситуацією в ряді країн Західної Європи, то там до цього часу люди стоять в черзі на вакцинацію, бо вакцин не вистачає. У нас вакцин досить для всіх, але вакцинація відбувається зовсім не тими темпами, які потрібні для того, щоб перемогти вірус. Якщо ми будемо зберігати ті ж самі темпи, то у нас буде ще рік, два або три тривати ця пандемія.

К. Грачова: Владика, коли Ви говорите, що проти нас було застосовано біологічну зброю, Ви це маєте на увазі в прямому сенсі: створену руками людини?

Митрополит Іларіон: Я, звичайно, використовував метафору, так само, як коли сказав і про загальну мобілізацію. Але ми повинні розуміти, що походження цього вірусу, як багато хто думає, є штучним. Навіть якщо він з'явився природним шляхом, це не змінює суть справи, і наше завдання полягає в тому, щоб якомога швидше перемогти цей вірус. Для того, щоб його перемогти, створені вакцини, але, на жаль, ніхто ще не створив вакцину від дурості і ліки від егоїзму. А серед нас дуже багато людей, які надзвичайно безвідповідально ставляться до того, що відбувається. Є навіть лікарі, які кажуть, що краще перехворіти, ніж вакцинуватися. Це настільки безвідповідальна заява, що я б лікарів, які роблять такі заяви, позбавляв кваліфікації. Є, на жаль, і священники, які відмовляють людей від вакцинації під різними приводами. Я думаю, що це вкрай безвідповідальна

поведінка, тому що ми всі несемо відповідальність не тільки за самих себе, а й за тих людей, що нас оточують. Людина, яка не робить щеплення з якихось особистих міркувань - через власну дурість, упередження або тому, що її хтось схилив до такого рішення, - веде себе безвідповідально не тільки по відношенню до самої себе, але і по відношенню до оточуючих людей.

К. Грачова: А чи не вбачаються подвійні стандарти в тому, що в ряді московських храмів (я була сама свідком) прихожан просять надягати маски, сповідь в цих храмах стала загальною (зазвичай це відбувається на великі свята і то як виняток), а причащають як і раніше не одноразовим посудом, а однією лжицею. Навіть, може бути, її обробляють тканиною зі спиртом, але ми розуміємо, що це не та дезінфекція, яку ми очікуємо побачити. Що б Ви могли сказати настоятелям таких храмів?

Митрополит Іларіон: Настоятелям таких храмів я б міг тільки сказати те, що вже сказав Святіший Патріарх більше року тому, коли почалася пандемія і були розроблені засоби санітарної обробки лжиць для причастя та цілий ряд інших заходів, які мінімізують ризики. Ці заходи не елімінують ризики повністю, але істотно знижують ризик зараження.

Я в своїй парафії з самого початку пандемії ввів дезінфекцію лжиці шляхом її обмакування після кожного причастника спочатку в чистий спирт, а потім в гарячу воду. Я консультувався з багатьма експертами, які сказали, що це досить ефективний спосіб дезінфекції. Також я вимагаю, щоб всі парафіяни стояли в масках і по можливості дотримувалася соціальної дистанції. Ми зараз не проводимо індивідуальну сповідь під час богослужіння. Людина може прийти індивідуально посповідатися, домовившись зі священником, і він повинен прийти у позабогослужбовий час.

Потім ще ось який цікавий момент я помітив, коли ми стали вводити ось ці обмежувальні заходи: під час богослужіння ми багато разів цілуємо різні предмети. Коли, наприклад, служить архієрей, то йому постійно цілують руки священники, диякони, іподиякони. Кожний раз, коли йому щось подають, то цілують обидві руки, тобто це відбувається десятки, може бути, сотні разів за одне богослужіння. Я всі ці цілування у себе в храмі скасував, тому що у звичайній ситуації вони, може бути, і мають якийсь певний сенс, але в нинішній ситуації пандемії такі знаки поваги, які передбачають тілесний контакт, на мій погляд, недоречні.

К. Грачова: На цьому тижні відбулося засідання Священного Синоду, воно було досить довгим. Я так розумію, було обговорено широке коло тем, мабуть, і третя хвиля пандемії теж. Але детальний список тем для обговорення я не знайшла. Чому так? Чому перед засіданням не оприлюднюють теми для ЗМІ?

Митрополит Іларіон: По-перше, перед засіданням порядок денний Синоду, як правило, не

оприлюднюється, за винятком тих випадків, коли відбулася публічна подія і Синод збирається для того, щоб на неї відреагувати, як це було, наприклад, з вторгненням Константинополя в Україну . Ми тоді скликали Синод саме для того, щоб відреагувати на цю подію.

Коли мова йде про поточні засідання Синоду, то питання, які повинні бути вирішені, не слід озвучувати заздалегідь. Я наведу простий приклад. Ми на засіданнях Синоду завжди приймаємо якісь кадрові рішення. Ці кадрові рішення можуть стосуватися когось, хто, скажімо, будучи священиком, буде зведений в сан єпископа, або єпископ буде зміщений зі своєї кафедри. Якщо такі питання будуть озвучуватися заздалегідь, значить, все буде вилитися в пресу, хтось буде намагатися вплинути на Синод, на окремих його членів. Загалом, з усього цього може статися багато всякого неподобства. Тому порядок денний Синоду, як правило, заздалегідь не озвучується.

В цьому випадку одне з питань, яке ми обговорювали дуже довго, стосувалося «екатеринбурзьких останків». Ми заслухали доповіді Преосвященного Тихона і представника Слідчого комітету. Нам була представлена дуже ясна і недвозначна картина того, як Слідчий комітет на основі безлічі проведених в різних лабораторіях світу експертиз бачить зараз питання про справжність «екатеринбурзьких останків». Ми цю доповідь заслухали з великою увагою. Ми передали остаточне рішення цього питання на розсуд Архієрейського Собору, який відбудеться в листопаді цього року. Я думаю, що Архієрейський Собор поставить крапку в цій епопеї, яка тривала без малого чверть століття.

К. Грачова: Позитивно, думаєте Ви?

Митрополит Іларіон: Я сподіваюся, що це буде позитивне рішення.

К. Грачова: Велике спасибі, Владико, що відповіли на наші запитання.

Митрополит Іларіон: Дякую, Катерино.

У другій частині передачі митрополит Іларіон відповів на запитання телеглядачів, що надійшли на сайт програми «Церква і світ».

Питання: Владико, прошу Вас відповісти на моє запитання: що таке Бог або Хто? Кожен вірить в щось своє, звідки і відбуваються всі протиріччя, пов'язані з релігією.

Митрополит Іларіон: Я повинен сказати, що для християнства Бог - це не що, а Хто. Коли люди говорять: я вірю в те, що десь на небесах існує якась сила, то це не відповідає православному

розумінню Бога. Бог - це жива істота, з Яким людина може вступити в особистий контакт. Цей особистий контакт відбувається через молитву, участь в церковних таїнствах, а також через розглядання того, що нас оточує. Тому що віруюча людина в тому, що нас оточує в створеному світі, бачить Творця, а невіруюча людина не бачить.

Я часто порівнюю цю ситуацію з виставкою картин. Людина приходить в галерею і їй кажуть: ці картини написані ось таким художником, називають його ім'я, призводять деталі біографії. Але людина, звичайно, не зобов'язана в це вірити. Вона може вірити в те, що ці картини з'явилися самі собою, якимось чином виникли, потім самі з'їхалися в цю кімнату і таким випадковим чином з'явилася ця картинна галерея, без художника. Приблизно так міркують люди, які не вірять в те, що Бог існує.

У Православній Церкві є дуже чітке уявлення про те, Хто такий Бог. Ми говоримо, по-перше, що Бог єдиний. По-друге, що Бог існує в трьох Особах - Отця, Сина і Святого Духа. Це не якась вигадка богословів, а те, як Бог Себе явив людству. Ці об'явлення Бога описані в Святому Письмі.

Ми говоримо про те, що Бог є Творцем усього що існує; Бог в Самому Собі володіє абсолютною добротою, тобто абсолютним добром - в Ньому немає ніякого зла, ніякого протиріччя; Бог існує вічно: Його ніхто не створював, а Він Сам є Творцем усього, що нас оточує.

Загалом, у Православній Церкві є дуже чітка доктрина і дуже чітке розуміння того, Хто такий Бог. А якщо люди по-різному розуміють Бога, то це тому, що дуже багато хто не прислуховується до голосу Церкви. Вони самі для себе створюють якесь уявлення про Бога і потім його дотримуються. Звідси походять і розбіжності. Усередині Православної Церкви щодо того, Хто такий Бог, ніяких розбіжностей немає.

Питання: На мій погляд, вакцинація - це прояв маловір'я і невігластва, яскравий прояв страху, заперечення того, що Бог всемогутній, і що все відбувається лише по Його волі. Ви, Владико, вже перехворіли ковідом - це сумно, але впевнений, перехворіли Ви не для того, щоб потім пропагувати вакцинацію, а для чогось корисного і важливого Вам надалі. Чесно зізнаюся, Ваша позиція з цього питання мене сильно бентежить.

Митрополит Іларіон: А я чесно зізнаюсь, що Ваша позиція мене не просто бентежить, а обурює. Я думаю, міркувати, що вакцинація - це прояв страху, приблизно однаково, що міркувати: якщо я зупиняюся на червоне світло світлофора і чекаю, поки проїдуть машини, то це прояв страху, я повинен йти вперед, а Бог, якщо захоче, Він зупинить ці машини, і вони мене не зачеплять. Це прояв дурості. На жаль, я це повинен вам прямо в очі сказати.

Може бути, Ви - молодий і здоровий чоловік. Я не знаю. Може бути, Вам особисто ця вакцинація не потрібна, але Ви можете заразити людей похилого віку, які поруч з Вами знаходяться, які через це захворіють, перенесуть у важкій формі цю хворобу. Хоча б заради одного цього потрібно відкинути всі ці дурні думки, які приходять до Вас в голову або які Вам хтось вселяє, піти в пункт вакцинації і при першій же можливості зробити щеплення.

Питання: Я православна віруюча, а мій обранець практикуючий католик. Ми поважаємо віру один одного, а приналежність до різних Церков не заважає нашим відносинам. Я ходжу з ним в костел, а він в свою чергу відвідує зі мною православні храми. Ми обидва готові поступитися один одному у виборі, в якій саме Церкві повинчатися. Православний священник, до якого я звернулася за порадою, дуже негативно відреагував на моє запитання, сказавши, що нашою Церквою такі шлюби заборонені.

Митрополит Іларіон: Повинен сказати, що цей священник або Вас обманув, або він не знає правила, які існують в Руській Православній Церкві, або це, можливо, священник не Руської Православної, а якоїсь іншої Помісної Церкви. У Руській Православній Церкві правила щодо вінчання православних з католиками прописані в офіційному церковному документі. Він називається «Основи соціальної концепції Російської Православної Церкви». Цей документ опубліковано в Інтернеті, він є у вільному доступі. Ви можете знайти в ньому відповідну статтю і там чорним по білому написано, що в Православній Церкві вінчаються шлюби між православними і католиками за умови, що діти будуть виховані в православній вірі. Тому якщо священник дав Вам помилкову або неправдиву інформацію, зверніться до іншого священника або до правлячого архієрея тієї єпархії, в якій Ви проживаєте.

Джерело: <https://mospat.ru/ua/news/87502/>